

[Hlavní stránka](#)

ZOO report 3/99

[Leguáni zelení potěšili chovatele](#)

[Proti celoplanetární katastrofě](#)

[Gotické sklepení plné ryb](#)

[Horké novinky](#)

[Příliš příbuzní sumaterští tygři](#)

[Království noci v Olomouci](#)

[Každá zoo je i výzkumným pracovištěm](#)

[Příhovor](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Leguáni zelení potěšili chovatele

Impozantní leguán zelený, který v jihoamerickém tropickém deštném pralese dorůstá i do dvou metrů délky, žije ve své domovině v korunách stromů a vysokých keřů poblíže vodních toků, je i v brněnském Tropickém království se svým ubytováním spokojen. Kupříkladu i proto, že zatímco se v přirozených podmínkách v okamžiku ohrožení střelhitě vrhá do vody, potápí se a pod hladinou vydrží několik minut, v Brně mu pochopitelně žádné nebezpečí nehrozí. I potravu, která je téměř výhradně rostlinná dostává v pravidelných

intervalech přímo před nos. Jen mláďata přijímají hmyz a jinou živočišnou potravu. To, že se jim v Tropickém království daří dobře, dokazuje, že obě samice v letošním roce i přes své mládí (necelé tři roky) snesly poprvé vajíčka. S péčí o svoji snůšku neměly žádné problémy. V zoologických zahradách zastoupí proces přirozeného líhnutí umělá líheň. Mláďata spatřila v Brně světlo světa po 67 dnech inkubace. Po narození měřila kolem 20 cm. Rychle rostou a ve dvou letech by mohla při správné péči dorůst až do jednoho metru. V chovatelském zázemí Tropického království zdárně chovatelé pečují o čtyři mláďata. Kromě leguánů zelených poskytla Mniší hora domov také leguánkům měnivým a vzácným leguánům kubánským. U těch posledních se brněnská zoologická zahrada aktivně účastní v rámci EEP jejich záchrany. Na domovské Kubě a několika blízkých ostrovech jim totiž hrozí vyhubení. Plemenná kniha druhu je vedena v Zoo Praha a v zajištění se leguány kubánské podařilo rozmnožit právě jen v Tróji. Brněnští chovatelé se zatím starají o deponovaná mláďata.

RNDr. Bohumil Král, CSc.

zoologický ředitel Zoo Brno

Proti celoplanetární katastrofě

S nástupem třetího tisíciletí se futurologové předhánějí v katastrofické vizi dalšího vývoje Modré planety. Konkrétně hovoří o Šesté katastrofě. Ničivá síla druhu Homo sapiens totiž podle vědců podstatně předčí vše, co dosud dokázala i sama všemocná příroda. Člověk je téměř stejně destruktivní jako největší z katastrof této planety datované do konce prvohor, tedy před 250 milióny lety, kdy vyhynulo na devadesát procent tehdy žijících druhů. Rozumnější část lidstva proto bije na poplach a snaží se napravit vše, co se jen trochu dá. Je pochopitelné, že se na celoplanetárních záchranných programech nezastupitelně podílejí také zoologické zahrady. Ve Strategii Zoo města Brna do roku 2005 je proto věnována její velká část problematice záchrany druhů. Základní idea Strategie tkví v netradičním členění expozic, v němž se budou odrážet některé momenty vývoje fauny na Zemi, včetně podílu lidstva na zániku některých z nich. V praxi to znamená zachycení postupného rozčlenění vývojového řetězce probíhajícího v souvislosti s měnícími se podmínkami života na Modré planetě. Nelze pochopitelně zachytit vývoj desítek tisíc druhů plazů, ptáků a savců. Evoluční momenty budou na Mniší hoře prezentovány ve třech úrovních. Jednak to budou komplexní expozice, představující faunu vývojově zajímavých oblastí. Druhou úrovní bude ukázka působení jednoho z nejdůležitějších vývojových faktorů – izolace – na vznik a vytváření jednotlivých druhů, třetím pak budou ukázky druhů jedné vývojové linie. Návštěvníci se však nemusejí obávat toho, že se Mniší hora do deseti let změní v jakési vědecké pracoviště. Naopak zoopark bude obohacen o mnoho vzácných ohrožených zvířat. Současných sto šedesát druhů chovaných zvířat by se mělo rozrůst na téměř půl tisíce. Zvýší se tak počet druhů zvířat zapsaných v EEP a s tím i podíl brněnské zoo na jejich záchraně.

Petr Urbánek

Gotické sklepení plné ryb

Nápad využít gotického sklepení pod Stálou akvarijní výstavou Zoo města Brna (SAV), která je v samotném historickém středu moravské metropole, dostal v minulých dnech konkrétnější obrysy. Nejenže Rada města Brna povolila vypracování technicko-ekonomického zadání, ale sklepy už navštívili i pracovníci památkové péče a vyslovili předběžný souhlas s budováním expozice. Jsou navrženy dvě varianty. První z nich je vytvoření mořského velkoobjemového podhledového akvária s korálovými útesy a bohatou mořskou faunou, druhá verze pak počítá s menším zatížením podlahy sklepení vybudováním sice větších, ale ne gigantických nádrží se zajímavými sladkovodními i mořskými živočichy. O tom, co podzemní prostory zaplní, však rozhodnou až statici. Pod prvním suterénem totiž mohou být ještě další sklepení a nosnost podlahy budoucího světa ticha spočítají až odborníci. Je pochopitelné, že vedení brněnské zoo dává přednost první variantě. Tak jako tak vznikne v únosném časovém horizontu v centru města velice zajímavé a ojedinělé, ne-li jedinečné sklepení ticha a barevné krásy. Na Radnické ulici, kde SAV sídlí, však nespolehají jen na vodní exotiku. Vzhledem k tomu, že zejména mladí lidé znají řadu našich ryb jen z fotografií či naučných filmů, vybudovala SAV ve spolupráci s a.s. Rybníkářství Pohořelice nádrže o obsahu 650 a 1 600 litrů. V první plavou candáti, kapři lisci, plotice, sumci, okouni, perlíni a karasi. Ve větší – bazénové – se prohání sto padesát koi kaprů, vyšlechtěných Pohořelickými tak, aby mohli žít v našich podmínkách.

Ing. Zdeněk Vrátný
vedoucí SAV

Horké novinky

Na návštěvě ve Francii

V červnu zavítali ředitel Zoo města Brna MVDr. Martin Hovorka a zoolog dr. Jaroslav Kučera do Francie, aby se mj. zúčastnili slavnostního zahájení provozu nové Zoologické zahrady Cerza v Auneau. Při této příležitosti seznámil dr. Hovorka francouzské kolegy z ostatních zooparků země Galského kohouta se stávajícím stavem Mniší hory a jejími perspektivami. Dále brněnský ředitel předběžně jednal s koordinátory chovu gepardů, tygrů a levhartů o výměně zvířat. Oba Brňané také navštívili Zoo Stuttgart.

Nandu s kapybarami a marami

Na Mniší horu připutovala ze Zoo Ústí nad Labem kuřata nandu pampového. Ta obohatila výběh v bezprostřední blízkosti Tropického království a spolu s kapybarami a marami zastupujícími v nové koncepci Zoo města Brna část fauny z vývojově velice zajímavé oblasti Jižní Ameriky. O čtyři půlroční mláďata se stará, a to velice dobře, pečlivý otčím, který přibyl do Brna letos v červnu z pražské Tróje. Expozici doplní v nejbližší době ještě husice andské ze Zoo Ostrava.

Netoliko nadšením je živ Zoo report

Ani ve třetím čísle Zoo reportu jsme přes úporné krácení textů nemohli, aniž bychom porušili jeho grafický vzhled a obsahovou strukturu, otisknout všechny, a ne nezajímavé materiály, které se nám ocitly na redakčním stole. Proto bychom rádi od Nového roku zvýšili počet stran ze dvanácti na šestnáct. Zoo report však hradíme výhradně z naší, nepříliš financemi oplývající, pokladny. Zvážíte-li, že by si Zoo report rozšíření zasloužil, připomínáme, že naše konto u Československé obchodní banky Brno je 8010 – 180 307 6193/0300. Platbu prosím označte 1212.

Příliš příbuzní sumaterští tygři

Dennodenně přibývá živočišných druhů, které již na Zemi přestaly existovat, či jejichž malý počet jedinců žijících ve volné přírodě signalizuje možnost brzkého zániku. Proto patří mezi nezastupitelné úlohy zoologických zahrad jejich zachování a rozmnožování. Podmínkou pro takovou činnost však je, aby chovné páry byly minimálně příbuzné. Vzhledem k tomu, že jde mnohdy o velice náročné a také omylné rozhodování, zaštiťují tuto pomoc přírodě Evropské záchovné programy (EEP). Každý

druh ohroženého zvířete má svého koordinátora, který je informován o nově narozených mláďatech i úhynech ve všech zahradách, které jsou členy Evropské asociace zoo a akvárií. Tito specialisté pak pečlivě sledují nejen stupeň genetické příbuznosti, ale také prostředí, ve kterém budou chovné páry jim přiděleného druhu žít. Jejich verdikty jsou konečné a zoologickým zahradám, které neuspěly, nezbyvá nic jiného než chyby v co nejkratším čase napravit. Vrcholovým orgánem EEP je řídicí výbor, jehož členem je také zoologický šéf brněnské zahrady RNDr. Bohumil Král, CSc.

„Do záchranných programů, které by měly nejméně na dalších sto let zachovat genetickou různorodost druhu, je dosud zařazeno sto čtyřicet pět druhů zvířat. Na Mniší hoře chováme v rámci EEP čtrnáct druhů savců, ptáků a plazů. Jmenovitě: orla mořského, vakorejska čtyřprstého, adaxe nubijského, kulana, žirafu Rotschildovu, paviána dželadu, tamarína sedlového, makaka tmavého, lemura vari, geparda, tygra sumaterského, psa pralesního, leguána kubánského a hroznýšovce kubánského. V Mezinárodní plemenné knize je zapsáno z chovanců brněnské zoo čtrnáct druhů savců a ptáků a v Evropské plemenné knize je uveden náš mandril rýholící. Naším prvořadým úkolem je získat z Indonésie chovného jedince sumaterského tygra. To nejen proto, že letos dokončíme výstavbu moderního tygřince. Důležitější je fakt, že všichni sumaterští tygři chovaní v Evropě jsou už vzájemně velmi blízce příbuzní,“ informoval dr. Král.

Michal Klement

Království noci v Olomouci

Olomoucké zoologické zahradě se podařilo za sedm měsíců, tedy ve velmi krátké době, vybudovat architektonicky i tématicky velmi zajímavou stavbu – pavilón pro netopýry. Finanční hodnota díla se pohybuje okolo tří miliónů korun. Půdorys stavby tvoří dvanáctiúhelník, k němuž jsou na bocích přidruženy šestiúhelníky. Celý prostor zabírající plochu 126 metrů čtverečních zastřešuje dřevěná stanová střeška. Interiér tvoří prostorná kóje s postranní, okolo jednoho metru vysokou galerií, střed pak vyplňuje zasklený a zastřešený prostor. Stavba je organicky včleněna do západního zalesněného svahu areálu zoo. Návštěvníci se mezi netopýry pohybují v kruhu tvořeném dostatečně širokou uličkou ponořenou mezi oba stavební prvky. Do pavilónu se vstupuje přes zádveří oddělené od expozice závěsem z gumových pruhů. Vnitřní vybavení netopýřince tvoří parkosy (funkční zdobné přírodní materiály) umístěné v přilehlých

šestiúhelnících, zvlhčovače, umělá noční obloha a speciální osvětlení. V noci jsou to zářivky, které za dne střídají směrovaná halogenová svítidla vybavená filtry modré a červené barvy. Iluzi hvězdného nebe vytváří dvě stě kusů supersvítivých bílých diod. Podlaha je pokryta dubovou kůrou. Ta je v pravidelných časových intervalech zvlhčována a společně s podlahovým topením vytváří potřebné mikroklima. Podtlakové větrání v pavilónu obstarává samovolné proudění vzduchu podpořené ventilátory.

A pro koho je tato stavba zbudována? Pro kaloně zlaté, lelkouny soví a létající noční chovance doplní vačnatci kuskusové liščí. Tajemnou atmosféru pavilónu umocňuje ještě hudba, do níž jsou včleněny zvuky netopýrů.

Ing. Zdeněk Slavotínek
ředitel Zoo Olomouc

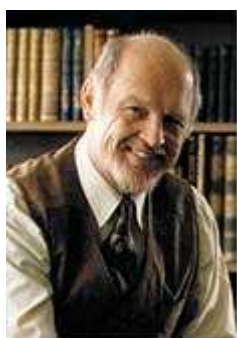
Každá zoo je i výzkumným pracovištěm

Jednu ze skrytých tváří činnosti zoologických zahrad tvoří výzkumná a vědecká práce jejich zaměstnanců. I když není příliš vyzdvihována, je v moderních zoo nedílnou a s ostatními aktivitami propojenou součástí pracovních strategií. Koncem minulého měsíce navštívil Mniší horu ředitel Tierparku Berlín–Friedrichsfelde Dr. Bernhard Blaszkiewitz, se kterým jsme si o důležitosti výzkumné činnosti v zoo při cestě po Mniší hoře povídali. „Ostatně už sama běžná denní práce chovatelů je vlastně výzkumem, přesněji shromažďováním

poznatků. Musíme si uvědomit, že právě oni jsou se zvířaty v bezprostředním kontaktu a zaznamenávají veškeré změny či odlišnosti jak v chování, tak i vizáži svých svěřenců. Sdělí-li tyto poznatky erudovaným zoologům, kteří je dovedou pochopit v souvislostech, dochází pak k nečekaným objevům i u zvířat, o nichž si myslíme, že je známe poměrně dokonale,“ připomenul dr. Blaszkiewitz.

O tom, jak je důležitý každý nový poznatek přispívající k vysvětlení vývoje či chování jednotlivých druhů, podtrhuje i to, že ač vypouštíme kosmické sondy, pátráme po Vesmíru, jsme na Zemi, srovnáváno se znalostmi o bytí ostatních živých tvorů, vlastně cizinci. A nejde jen o neprobádané hlubiny oceánů. Toto neradostné poznání ještě umocní fakt, že lidstvo dosud jen klasifikovalo na jeden milión sedm set padesát tisíc živočišných druhů. Vzhledem ke katastrofálnímu neznalostem o fauně a flóře tvořící nedílnou součást biomu, který umožňuje člověku jako druhu přežít, není výzkumná práce v zoo pouhým koníčkem, ale má svoji nenahraditelnou úlohu v nutném procesu poznávání. I pro tuto roli, nebude podle dr. Blaszkiewitze moderních zoologických zahrad nikdy dost.

MVDr. Martin Hovorka
Ředitel Zoo města Brna

Příhovor

Vážené dámy, vážení pánové!

Jako předseda Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) mám to potěšení oslovit přátele Brněnské zoologické zahrady a čtenáře nedávno založeného časopisu. Vaše zoo je členem této asociace, která spojuje více než 250 zoologických institucí v Evropě. Účelem EAZA je podpora členů ve všech oblastech naší profese. Zoologické zahrady jsou jedinečná místa, která návštěvníkům poskytují užitečné zážitky se zvířaty žijícími ve volné přírodě. Avšak je v jejich zájmu vytvářet a posilovat veřejné povědomí o současném stavu velkého počtu silně ohrožených druhů živočichů a o jejich přirozeném prostředí ve všech koutech světa, a přispívat k zachování biologické diverzity na naší planetě. Světová strategie zoo v ochraně přírody jasně definovala úlohu zoologické zahrady při ochraně přírody, kterou současně uvedla v chod Světové organizace zoo a IUCN – Světová unie ochrany přírody. EAZA chce napomáhat všem evropským zoologickým zahradám tuto úlohu splnit.

Prvořadou úlohou EAZA je zajištění Evropského programu ohrožených druhů zvířat (EEP). Výsledkem společných chovných programů je to, že zoologické zahrady jsou nyní nezávislé na dovozu ohrožených zvířat z divoké přírody. Jsou nyní schopny vytvářet dlouhodobě soběstačné populace, které jsou základem pro reintrodukci živočichů zpět do volné přírody.

Avšak ochrana jednotlivých druhů nestačí. Biodiverzita může být zachráněna jen zachováním nedotčeného ekosystému. Z tohoto důvodu se stále více zoologických zahrad zabývá rozsáhlými projekty, ne pouze množением zvířat, která by měla být vypuštěna do volné přírody, ale také poskytováním expertíz, pracovních sil a finančních prostředků na ochranné projekty. Na závěr je ale třeba dodat, že úspěch každé zoo v ochranných činnostech závisí na podpoře celé společnosti.

*Prof. Dr. Gunther Nogge
Předseda Evropské asociace
zoologických zahrad a akvárií*

© ZOO Brno, 1998

webmaster: Česká vydavatelská pro internet, s. r. o. /webhouse.cz/